

CUPRINS

Prefață de Shanna Nemțova	9
Prefață de Garri Kasparov	13
Introducere	15
1. De la mercenar la dictator	29
Cum a fost adus Putin la putere	31
Omul în gri - trăsăturile socio-psihologice ale lui Putin	36
Evoluția lui Putin de la agent secret la președinte	48
De ce face Putin război	56
Rolul lui Putin în istoria recentă a Rusiei	60
2. Apariția putinismului: o privire din interior	65
„Boala deputatului”	66
Declinul democrației și moartea sa	76
Propaganda lui Putin	81
Pseudoopозиția	93
Societatea fără opinie	100
Trădarea și tragedia intelighenției	113
De ce încă se teme Rusia de Voltaire	118
3. Fascismul în secolul XXI	127
Putinismul	135
Putinismul în practică	139

Rădăcinile putinismului	142
Convergența negativă	145
Întoarcerea monstrului	149
Toți fasciștii iau calea lui... Mussolini	154
Noul fascism și războiul	156
4. „Super Borgia” de la Kremlin	165
Cine l-a ucis pe vărul meu?	166
Agenția ucigașă „Putin, Kadîrov & Co.”	175
„Kadîrovizarea” întregii țări	179
Cazurile Kashin și Nemțov	183
Cazurile de asasinat Litvinenko și Nemțov	186
Și acum ce facem?	188
5. Războiul și „pacea” lui Vladimir Putin	191
Răzbunarea națională a lui Putin - războiul vine dinspre Est?	193
Cine a declanșat războiul din Crimeea?	198
Motorul de război al lui Putin:	
„jihadiștii” și „silovikii”	216
Putinismul și dreapta conservatoare	220
Finalul „pacificatorului”	222
Religia războiului	230
Afacerile, negocierile și războiul cu „tritonii”	233
„Escrocii” lui Putin și fraierul european	238
Noul front „fierbinte” în noul război rece	240

Europa are o șansă de a opri războiul	243
6. Germania și Putin	247
Ar trebui ca germanii să se teamă de Putin?	254
„Înțelegerea Rusiei”	268
Falsul „german din Kremlin”	271
Cum încearcă Putin să schimbe Germania	274
7. Rusia după Putin	279
Revoluția politică a internetului în Rusia	288
Spirala dezastrului lui Putin	294
Alternativa democratică	300
Și eu încă mai cred - În loc de epilog	303
Cum se dezvoltă o societate democratică stabilă în Rusia	315
Post-scriptum	325
Anexă - Explicarea unor termeni	327
Mulțumiri	335

Prefață de Shanna Nemțova

Să scrii o prefață la cartea unchiului tău este cel puțin neobișnuit. La fel ca faptul că soarta ne-a adus pe amândoi în Germania, pe Igor, în partea de est a țării, iar pe mine în partea de vest. O mare parte din această carte mă privește personal, deoarece Igor descrie cei 25 de ani de transformare în Rusia (anul acesta se împlinesc 25 de ani de la prăbușirea Uniunii Sovietice) prin prisma destinului tatălui meu, Boris Nemțov, printre altele. Mă bucur că această carte este publicată, pentru că e vorba despre cât de important a fost tatăl meu pentru țara mea ca politician; ea povestește despre contribuția sa în lupta pentru transformarea Rusiei într-un stat european, cu o economie de piață. În același timp, această carte descrie o tragedie, una personală, care afectează întreaga mea familie, precum și una națională, deoarece domnia lui Putin a dat Rusia înapoi cu câteva zeci de ani și a făcut-o din nou un stat în care adversarii ideologici pot fi uciși.

Igor scrie, de asemenea, despre el însuși, despre perioada în care a făcut parte din mișcarea disidentă din Nijni Novgorod - încă Gorki la acea vreme; scrie despre cum oamenii erau plini de speranțe și de un optimism fără margini. Am trăit toate acestea copil fiind. Chiar și eu puteam simți atunci că libertatea și schimbarea erau în aer. Dar nu am fost doar un observator pasiv, ci am luat parte la discuțiile care aveau loc în mod regulat în bucătăria noastră între tatăl meu, Igor, pe care îl numeam Igorek, și alte câteva persoane. Tatăl meu nu mi-a interzis

niciodată să îmi exprim punctul de vedere și m-am simțit foarte matură în acea perioadă. Eram incredibil de politică în acea etapă a vieții mele.

Simt că istoria se repetă, pentru că din nou suntem forțați să o luăm de la capăt, să fim politici. În această situație, destul de mulți oameni se pot întreba: „De câte ori încă?” și apoi concluzionează: „Probabil că Rusia pur și simplu nu are un viitor.” Personal, nu vreau să cred asta, la fel ca Igor și mulți alți colegi de campanie.

În această carte, Igor prezintă o imagine cuprinzătoare a lui Putin și analizează „putinismul” ca pe un sistem nou-apărut, de administrare a statului. Deși, în esență, împărtășesc opinia lui Igor, cu privire la daunele enorme pe care putinismul le face țării noastre și viitorului nostru și susțin sloganul preferat al tatălui meu „Rusia fără Putin”, văd totuși diferit calea acestui regim (în familia noastră a existat întotdeauna pluralism de opinie). Înțeleg putinismul ca pe un regim-hibrid cu elementele unei societăți democratice – uneori, cu caracter decorativ – și elemente de autoritarism. În prezent, tendința este ca Rusia să se transforme într-o autocrație clasică.

Igor explică, de asemenea, versiunea sa despre uciderea tatălui meu, din cauza a ceea ce mulți presupun că a fost un ordin personal al lui Putin. Aceasta este una dintre versiunile discutate de publicul rus. Numeroasele versiuni sunt o consecință a blocării anchetei privind autorii și instigatorii crimei. Deoarece nu se desfășoară nicio anchetă, în rândul populației se formează cele mai diverse teorii: cele care pot fi susținute de fapte, cât și cele fără nicio dovadă. Iar Putin poartă întreaga responsabilitate pentru acest lucru. Consider că scopul meu este să fac

Introducere

„Sincere condoleanțe, Igor. Nu știu ce să spun.” Cu aceste cuvinte, o prietenă jurnalistă mă contactează pe Facebook. La început, sunt confuz. Ce se întâmplă? Despre ce vorbește? Familia mea este acasă. Toată lumea este sănătoasă.

„Ce vrei să spui, Tatiana?”

„L-au ucis pe Boris.”

Nu-mi vine să cred. Mă uit la ultimele știri de pe internet. Îndoielile se risipesc repede. Liderul opoziției ruse și un adversar ferm al lui Putin, Boris Nemțov, a fost împușcat mortal cu patru focuri de armă, trase de la mică distanță pe un pod, nu departe de Kremlin. Sunt șocat. Cum s-a putut întâmpla așa ceva?

Boris este vărul meu și prietenul meu din copilărie. În tinerețe, era pasionat de știință. Era fascinat de fizică, inițial nu era interesat în mod deosebit de politică. După cum credea tatăl meu, unchiul și profesorul lui Boris, acesta ar fi putut avea o carieră strălucită ca om de știință.

Când a început Perestroika, mulți oameni de știință au urmat exemplul lui Saharov și au intrat în rândurile mișcării anticomuniste. Nu este de mirare că Boris, ca liberal convins, a vrut și el să se implice în societate. La sfârșitul anilor '80, am participat activ la apariția unei mișcări democratice în orașul nostru natal, Nijni Novgorod, care pe atunci purta numele scriitorului sovietic Gorki. Boris își făcea doctoratul la acea vreme, era un tip simpatic și un bun orator, practic, a devenit imediat popular în rândul

„informaliștilor”, acei oameni care nu erau organizați, dar care erau angajați în reformele democratice. A avea o șansă bună de a concura cu succes cu vechii protejați ai comitetelor oblastului în primele alegeri libere pentru consiliile de la diferite niveluri. Împreună cu prietenii mei, am făcut tot ce am putut pentru a-l convinge să candideze ca deputat. Astăzi, regret insistența mea. Dacă ar fi devenit om de știință, probabil că încă ar fi fost în viață, sănătos și fericit, predând la o universitate europeană sau americană de renume. Dar cine ar fi crezut atunci că politica în Rusia va deveni o afacere mortală?

Aveam atât de multe speranțe și iluzii. Îmi amintesc cum am luat parte la primele demonstrații împotriva guvernului, la sfârșitul anilor '90. Mulți alți „informaliști” au ieșit în stradă cu noi, toți membri ai mișcării democratice. Activistul de stânga, Ilya, care în prezent execută o pedeapsă de nouă ani în închisoarea lui Vladimir Putin. Stas, un luptător pentru conservarea monumentelor istorice, care a fost deja condamnat la începutul erei Putin, pentru că a protestat împotriva războiului și a violențelor din Cecenia. Omonimul meu, activistul pentru drepturile omului, Igor, care a fondat mai târziu „Comitetul împotriva torturii în poliție” (acest comitet a fost clasificat recent ca agenție străină de către justiția lui Putin, iar biroul său din Groznîi a fost demolat). Și, cel mai cunoscut dintre ei, Boris, care a fost ucis, nu departe de zidurile Kremlinului de către angajați ai Ministerului de Interne cecen - conform versiunii oficiale. Un om curajos, un fizician talentat, un om liber și independent. Prin candidatura sa a provocat nomenclatura sovietică. A fost singurul candidat care nu aparținea unui partid, printre toată pleiada de comuniști. Ca prieteni, l-am ajutat cu toții. În 1989, nu i s-a permis să